

PATVIRTINTA
Klaipėdos lopšelio-darželio „Putinėlis“
direktoriaus 2019 m. balandžio 29 d.
įsakymu Nr. V-13

PRITARTA
Klaipėdos miesto savivaldybės administracijos
Ugdymo ir kultūros departamento Švietimo
skyriaus vedėjo 2019 m. balandžio 29 d.
įsakymu Nr. ŠV1-213

KLAIPĖDOS LOPŠELIO-DARŽELIO „PUTINĖLIS“ NEFORMALIOJO VAIKŲ ŠVIETIMO PROGRAMA „BENDRAVIMO ĮGŪDŽIŲ FORMAVIMAS VALSTYBINE KALBA“

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Švietimo teikėjas – Klaipėdos lopšelis-darželis „Putinėlis“ (toliau – Įstaiga), įregistruota Juridinių asmenų registre, kodas 190425354. Teisinė forma – biudžetinė įstaiga, priklausomybė – savivaldybės. Grupė – ikimokyklinio ugdymo mokykla.
2. Įstaigos buveinės adresas – Galinio Pylimo 5a, LT-95231, Klaipėda.
3. Programos pavadinimas – Klaipėdos lopšelio-darželio „Putinėlis“ neformaliojo vaikų švietimo programa „Bendravimo įgūdžių formavimas valstybine kalba“ (toliau – Programa).
4. Programos rengėja: direktoriaus pavaduotoja ugdymui Sonata Mikulskaja.
5. Programos koordinatorė – direktorė Marina Degtiar.
6. Programos trukmė – vieneri mokslo metai pagal vaikų amžiaus tarpsnius. Programos turinys koreguojamas pagal poreikį.
7. Programos apimtis – tęstinė.
8. Programos dalyviai – ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikai.

II. PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO PRINCIPAI

9. Įgyvendinant Programą, vadovaujamosi šiais principais:
 - 9.1. humaniškumo – valstybinės kalbos puoselėjimas ugdo bendruosius gebėjimus ir vertybėmis grindžiamą asmens dvasinį pasaulį; pastebimas ir gerbiamas kiekvienas vaikas, tikima geraisiais jo pradais; mokytojo ir vaikų santykiai grindžiami tarpusavio pasitikėjimu, atsakomybe, pagarba kito nuomonei, interesams;
 - 9.2. integracijos ir kontekstualumo – siekiama Programos tikslų, uždavinių, turinio, metodų dermės; taikomi įvairūs integracijos būdai; ieškoma ugdymo turinio sąsajų su socialiniu-kultūriniu gyvenimo kontekstu, atsižvelgiama į vaiko aplinkos ypatumus;
 - 9.3. diferencijavimo ir individualizavimo – atsižvelgiama į vaiko savybes, patirtį, individualias vaiko fizines, psichines galias, vaikų grupės ar į konkretaus vaiko ugdymosi poreikius;
 - 9.4. nuoseklumo – artima vaiko patirtis (šeimos, namų, aplinkos, gimtosios vietovės, gamtos suvokimas) panaudojama supažindinant su tolimesniais reiškiniiais, socialinėmis grupėmis bei visuomeniniais santykiais (tėviškė, pasaulis, gamtinė, daiktinė aplinka bei istoriniai įvykiai);
 - 9.5. tautiškumo – vaikui, perimant kalbinės raiškos savitumą, atskleidžiami tautinės kultūros ypatumai.

III. PROGRAMOS AKTUALUMAS, TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

10. Programos aktualumas:
 - 10.1. ankstyvas tautinių mažumų vaikų lietuvių (valstybinės) kalbos gebėjimų ugdymas suteikia vaikams galimybę išmokti negimtosios kalbos;
 - 10.2. vaikai turi didesnes galimybes sociokultūrinei integracijai.

11. Programos tikslas – naudojant bendravimo valstybine kalba natūralias situacijas, skatinti vaikų saviraišką, etninius, kultūrinius, socialinius, pažintinius poreikius.

12. Programos uždaviniai:

12.1. skatinti kalbėti ir bendrauti lietuvių kalba;

12.2. ugdyti lietuvių kalbos klausymo, suvokimo ir kalbėjimo įgūdžius, lavinti taisyklingą tarimą;

12.3. įvairiose kalbinėse situacijose turtinti vaikų aktyvų lietuvių kalbos žodyną, integruojant jį į Programoje numatytas temas;

12.4. sieti ugdymo turinį su lietuvių liaudies žaidimais, dainomis, tautosaka ir tradicijomis.

IV. UGDYMO TURINYS, METODAI, PRIEMONĖS

13. Programos turinys yra orientuotas į vaikų kompetencijų ugdymą. Vykdamas Programą, bendras turinys pritaikomas pagal vaikų amžių. Naudojamos priemonės pasirenkamos pagal temą ir taikomą ugdymo metodą konkrečiame užsiėmime.

14. Turinys, perteiktas kita kalba, skatina mąstyti bei lavina atmintį, todėl vaikai lengviau įsimena žodžius. Svetimos kalbos garsai ir ženklai žadina smalsumą ir skatina išbandyti naujas veiklos rūšis. Įgyvendinant Programą, numatoma ugdyti vaikų kompetencijas, planuojamas Programos turinys ir siūlomos priemonės užsiėmimams:

Eil. Nr.	Kompetencija	Turinys	Priemonės
14.1.	Komunikavimo kompetencija	Ankstyvas sąlytis su kita kalba pažadina domėjimąsi kalbomis, skatina mokymosi džiaugsmą ir motyvuoja vaiką susikalbėti kita kalba, nei jo gimtoji. Užsiėmimų metu vaikai pratinasi išgirsti lietuvių kalbos skambesį, pradeda tarti elementarius žodelius; stengiasi bendrauti vartodami kalbos etiketo žodžius: pasisveikinti, atsiprašyti, padėkoti, palinkėti ir t.t.; stengiasi kalbėti drąsiai, nebijodami kartoti, nesijaudindami tarti lietuviškus žodžius; pratinasi diskutuoti, apibendrinti, daryti išvadas, atpasakoti, perpasakoti girdėtas istorijas savais žodžiais; pratinasi suvokti savo aplinkoje vartojamų žodžių ir sakinių prasmę; įgyja kalbos nuovoką ir kalbėjimo įgūdžių su draugais ir suaugusiais, bando kalbėti, klausydamiesi smulkiosios tautosakos kūrinėlių, patarlių, priežodžių, greitakalbių, lietuvių liaudies dainų, žaidimų, pasakų, eilėraščių, mįslių, minklių, muzikos įrašų. Susitinka su meno žmonėmis, rašytojais, dailininkais, etnologais	Ant rankų užmaunamos lėlės, knygelės su iškirptais langeliais bei vaizdo ir garso efektais, spalvoti įvairaus dydžio, formų paveikslėliai, kortelės pagal tematiką, dainų ir pasakų kompaktinės plokštelės, plakatai
14.2.	Sveikatos saugojimo kompetencija	Judėjimas mokymosi proceso metu – vienas iš pagrindinių vaiko poreikių. Aktyvios veiklos stiprina vaiko gebėjimą priimti informaciją ir skatina motorinę raidą. Mokydamiesi kalbos, vaikai žaidžia pirštukų žaidimus (pirštų pratimų pratybos padeda susikaupti, ruošia ranką rašymui), nes smulkiosios motorikos lavinimas padeda lengviau įsiminti žodžius. Mokosi įvairių ketureilių ir skaičiuočių apie sveiką gyvenseną, saugų elgesį, pagalbą vienas kitam. Mokydamiesi sportinių terminų ir komandų lietuvių kalba, žaidžia judriuosius žaidimus	Pirštukų žaidimai, skaičiuotės, sportinis inventorių, įvairūs daiktai, žaislai, gamtinė medžiaga (gilės, kaštonai, akmenukai ir t.t.)

14.3.	Pažinimo kompetencija	Mokydamiesi lietuvių kalbos, vaikai susimąsto apie tarpkultūrinius dalykus: susipažįsta su tradicijomis, šventėmis, papročiais. Skirtumai tarp svetimos ir savos kultūros žadina vaikų pastabumą, norą domėtis, ieškoti, lyginti. Veiklų metu vaikai žiūri albumus, nuotraukas ir stengiasi įvardinti lietuviškai. „Tiria“, „bando“ kalbą, klausydamiesi smulkiosios tautosakos kūrinėlių (patarlių, priežodžių, palyginimų, pamėgdžiojimų, mįslių, minklių, ir t.t.), lietuvių liaudies dainų, žaidimų, ratelių, pasakų, eilėraščių, muzikos įrašų. Supažindinama su lietuvių liaudies menu (rūbais bei jų raštais, papuošalais, tautodailės kūriniais). Vaikai lankosi muziejuose, bibliotekose. Sugebėjimas kalbėti valstybine (lietuvių) kalba skatina empatiją kitos kultūros žmonėms. Renginiai, kalendorinės šventės, lietuvių liaudies tradicijos ir papročiai ugdo vaikų gebėjimą veikti tarpkultūrinėje terpėje	Tautiniai simboliai, rūbai, buities įrankiai, knygos su Lietuvos miestų nuotraukomis, stalo žaidimai
14.4.	Meninė kompetencija	Meninės veiklos metu vaikai skatinami kalbėti taisyklinga lietuvių kalba, atkreipiant dėmesį į kalbos raiškumą ir tarties grynumą, atidžiai klausytis, išgirsti jos melodingumą, intonavimą, savitus tik lietuvių kalbai būdingus garsus, jų skambėjimo ir tarties ypatumus. Kalbos ugdymas vyksta sukuriant įvairias vaidybines situacijas: vaikai mokosi naujų žodžių kurdami mini spektakliukus, improvizuodami, dainuodami. Piešiant, lipdant, aplikuojuant, kerpant ir atliekant kitus įvairius darbelius, vaikui sudaroma puiki galimybė ne tik kalbėti, bet ir vaizdžiai matyti žodžių reikšmę. Žiūrėdami spektakliukus lietuvių kalba, vaikai klausosi vaizdingos kalbos, po to aptaria patirtus įspūdžius; bando kurti naujus žodžius, mįsles, skaičiuotes, pasakojimus, pasakas, daineles. Vaikai mokomi deklamuoti trumpus ketureilius, juos atpasakoti savais žodžiais	Piešimo, lipdymo, darbėlių gaminimo priemonės ir įrankiai, muzikos instrumentai, priemonės personažų kaukių gaminimui
14.5.	Socialinė kompetencija	Mokantis kitos kalbos pasiekti rezultatai ir žinios stiprina vaiko savęs suvokimą, jis išmoksta vertinti bei įvertinti savo asmeninį vaidmenį grupėje ir įgyja daugiau drąsos veikti. Vaikas suvokia kitų asmenų buvimą šalia, išmoksta vertinti kitus, išsiugdo priklausymo bendruomenei jausmą. Nauji įspūdžiai didina vaikų jautrumą aplinkai bei šalia esančių žmonių reikmėms ir poreikiams. Socialinių vaidmenų žaidimas, inscenizavimas, perteikimas, suvokimas praturtina lietuvių kalbos žodyną socialinėje srityje. Vaikai mokomi reikšti ir apibūdinti jausmus (mokomi parodyti ir įvardinti mimikas, atspindinčias įvairias būsenas – laimingą, liūdną, piktą, susižavėjusią, išsigandusią ir t. t.). Sugebėjimas kalbėti valstybine (lietuvių) kalba skatina empatiją kitos kultūros žmonių atžvilgiu	Kortelės, interaktyvi lenta, muzikos įrašai, saugi gebėjimams reikštis aplinka, stalo žaidimai, žaislai, reikalingi atlikti socialinius vaidmenis

15. Programos įgyvendinimui įstaigoje sudarytos palankios ugdymo(si) sąlygos: yra pakankamai metodinių ir ugdymo priemonių, tinkamų erdvių Įstaigos patalpose ir lauke.

16. Lietuvių kalbos praktiniam vartojimo įtvirtinimui numatyta, kad vaikai lankysis muziejuose, bibliotekose, miesto viešosiose erdvėse, susitiks su meno žmonėmis, rašytojais, dailininkais, etnologais, bus organizuojamos tradicinės kalendorinės šventės, edukacinės valandėlės vyks vienu metu lietuviškai ir rusiškai kalbantiems vaikams; bus organizuojamos pramoginės popietės kartu su tėvais, siekiant juos supažindinti su vaikų pasiekimais mokantis lietuvių kalbos. Šios priemonės ugdo vaikų gebėjimą veikti tarpkultūrinėje terpėje.

17. Vykdamas programą bus taikomi vaikams tinkami ir patrauklūs integruotos veiklos būdai ir metodai:

17.1. žaidybinis – skatinantis vaikų teigiamas emocijas, padedantis formuoti kalbiniam įgūdžiams, natūraliu būdu sukonzentruojantis dėmesį į ugdomąją veiklą;

17.2. žodinis (pasakojimas, pokalbis, diskusija, aptarimas) – suteikiantis galimybę perduoti / gauti informaciją ir natūraliai bendrauti;

17.3. vaizdinis – nukreiptas į vaizdinių formavimą apie vaikus supančio pasaulio objektus ir reiškinius;

17.4. praktinis – padedantis vaikams per veiklą pažinti ir suprasti juos supančią aplinką (eksperimentavimas, stebėjimas);

17.5. kūrybinis – sudarantis sąlygas vaikams kelti ir įgyvendinti savo idėjas, ieškoti problemų sprendimo būdų (imitavimas, improvizavimas), atlikti kūrybines užduotis;

17.6. projektų – metodo taikymas padeda formuoti įvairesnį ugdymo procesą;

17.7. „minčių lietus“ – skatinantis vaikų idėjas.

V. PASIEKIMAI IR JŲ VERTINIMAS

18. Įgyvendinus programą bus sužadintas vaikų noras kalbėti, bendrauti valstybine kalba; praplėstas vaikų aktyvusis lietuviškų žodžių žodynas;

19. Pasiekimų vertinimas ir pažanga:

19.1. nustatomi realūs vaiko kalbiniai gebėjimai bei patirtis;

19.2. numatomos tolesnės lietuvių kalbos gebėjimų ugdymo(si) gairės, koreguojamas užsiėmimų sudėtingumas;

19.3. vertinama nuolat, pasirenkant vertinimo būdus ir metodus: stebėjimą, pokalbį, diskusiją, vaiko pasakojimus, jo darbų ir veiklos analizę;

19.4. aptariama su tėvais (globėjais) individualiai, bet ne rečiau kaip 2 kartus per metus.

SUDERINTA

Klaipėdos lopšelio-darželio „Putinėlis“ mokytojų tarybos

2018 m. gruodžio 17 d. protokoliniu nutarimu V-60

(protokolas Nr. 1)

LITERATŪROS SĄRAŠAS

1. Dailidienė J. Vaiko kalba – vaiko dvasia. Kaunas, 1997.
2. Kalesnikienė D. Nepaprastas kalbėjimo džiaugsmas. Žvirblių takas, 2003, Nr.5.
3. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija. Bendroji priešmokyklinio ugdymo ir ugdymosi programa. Švietimo aprūpinimo centras, 2003.
4. Lukošūnienė L. Mokomės bendrauti. Šiauliai, 2000.
5. Mazolevskienė A. Dvikalbystės problemos ikimokykliniame amžiuje. Pedagogika, 2001, Nr.53, p.93.
6. Mazolevskienė A. Priešmokyklinio amžiaus dvikalbių vaikų lietuvių kalbos gebėjimų ugdymas, taikant komunikacinį metodą. Pedagogika, 2006 Nr. 83, psl.. 143.
7. Mazolevskienė A. Priešmokyklinio amžiaus dvikalbių vaikų lietuvių kalbos gebėjimų ugdymas: daktaro disertacija. 2006.
8. Mazolevskienė A. Žodynas mažiems ir dideliems. Vilnius, 2001.
9. Piaget J. Vaiko kalba ir mąstymas. Vilnius, 2002.
10. Ruzgienė A., Petružienė S. Vaikas ir aplinka, 2001.
11. Sakavičienė Z. Mokausi kalbėti lietuviškai. Lietuvių kalbos ugdymo gairės nelietuviškiems vaikų darželiams. Vilnius, 1994.
12. Sirtautas V.V., Sirtautienė D. Bitė ritė. Pedagoogo knyga, 1999.
13. Skripkiene R. Programa nelietuvių mokykloms. Vilnius, 1992.
14. Steišūnienė I. Dešimties mažylių kelionės, 1997.
15. Jakavonytė-Staškuvienė D., Kalesnikienė D., Malinauskienė D., Vaitekėnienė R. Metodinė medžiaga priešmokyklinio ugdymo pedagogams, dirbantiems ugdymo įstaigose, vykdančiose ugdymo programą tautinės mažumos kalba, 2012.
16. Šiaučiulytė R. Lietuvių kalbos mokymas vaikų darželių rusų ir lietuvių grupėse. V, 1990.
17. Ugdymo plėtotės centras, ikimokyklinio ir pradinio ugdymo poskyris. Ikimokyklinio amžiaus vaikų lietuvių valstybinės kalbos ugdymas. Metodiniai patarimai, 2012.